Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 14ης Οκτωβρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας – Κανονισμός (ΕΚ) 2100/94 – Άρθρο 96 – Υπολογισμός της προθεσμίας παραγραφής των αξιώσεων των άρθρων 94 και 95 – Χρονικό σημείο ενάρξεως – Ημερομηνία παραχωρήσεως του κοινοτικού δικαιώματος και ημερομηνία κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση της πράξεως και της ταυτότητας του παραβάτη – Ημερομηνία παύσεως της επίμαχης συμπεριφοράς – Διαδοχικές πράξεις – Συνεχιζόμενες πράξεις – Περιορισμός στις πράξεις που τελέσθηκαν πριν από τρία και πλέον έτη»

Στην υπόθεση C-186/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία) με απόφαση της 7ης Μαρτίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 9 Μαρτίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

José Cánovas Pardo SL

κατά

Club de Variedades Vegetales Protegidas,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Ziemele (εισηγήτρια), πρόεδρο του έκτου τμήματος, προεδρεύουσα του εβδόμου τμήματος, T. von Danwitz και A. Kumin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η José Cánovas Pardo SL, εκπροσωπούμενη από τον V. Venturini Medina, procurador, καθώς και από την A. Scasso Veganzones, abogada,

– η Club de Variedades Vegetales Protegidas, εκπροσωπούμενη από τον P. Tent Alonso και τις V. Gigante Pérez, I. Pérez-Cabrero Ferrández και G. Navarro Pérez, abogados,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

– η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Γ. Κανελλόπουλο, καθώς και από τις Ε. Λευθεριώτου και Α. Βασιλοπούλου,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις B. Eggers, I. Galindo Martín και G. Koleva,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Απριλίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 96 του κανονισμού (ΕΚ) 2100/94 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1994, για τα κοινοτικά δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών (ΕΕ 1994, L 227, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της εταιρίας José Cánovas Pardo SL (στο εξής: Pardo) και της εταιρίας Club de Variedades Vegetales Protegidas (στο εξής: CVVP) σχετικά με την εκμετάλλευση από την Pardo μανταρινιών της ποικιλίας «Nadorcott» χωρίς τη συναίνεση της CVVP.

Το νομικό πλαίσιο

3 Από το άρθρο 1 του κανονισμού 2100/94 προκύπτει ότι με αυτόν «[θ]εσπίζεται σύστημα κοινοτικών δικαιωμάτων επί φυτικών ποικιλιών, ως μόνη και αποκλειστική μορφή των κοινοτικών δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας επί φυτικών ποικιλιών».

4 Το άρθρο 13 του ως άνω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαιώματα του κατόχου κοινοτικού δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας και απαγορευμένες πράξεις», προβλέπει τα εξής:

«1. Σύμφωνα με το κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας, ο κάτοχος ή οι κάτοχοι κοινοτικού δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας, καλούμενος εφεξής “κάτοχος”, δικαιούται να προβαίνει στις ενέργειες που αναφέρονται στην παράγραφο 2.

2. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 15 και 16, για τις ακόλουθες πράξεις όσον αφορά τα συστατικά ποικιλίας, ή τα συγκομισθέντα υλικά της προστατευόμενης ποικιλίας, καλούμενα και τα δύο εφεξής “υλικό”, απαιτείται η άδεια του κατόχου:

α) παραγωγή ή αναπαραγωγή (πολλαπλασιασμός)·

β) επεξεργασία με σκοπό την αναπαραγωγή·

γ) προσφορά προς πώληση·

δ) πώληση ή άλλου είδους διάθεση στην αγορά·

ε) εξαγωγή από την Κοινότητα·

στ) εισαγωγή στην Κοινότητα·

ζ) αποθήκευση για οποιονδήποτε από τους προαναφερόμενους στα στοιχεία α′ έως στ′ λόγους.

Ο κάτοχος μπορεί να χορηγεί την άδεια αυτή υπό όρους και περιορισμούς.

3. Η παράγραφος 2 εφαρμόζεται για συγκομισθέν υλικό μόνον εάν το εν λόγω υλικό αποκτήθηκε διά χρησιμοποιήσεως συστατικών της προστατευόμενης ποικιλίας άνευ σχετικής αδείας και εκτός εάν ο κάτοχος είχε εύλογες δυνατότητες να ασκήσει το δικαίωμά του επί των συστατικών αυτών ποικιλίας.

[…]»

5 Το άρθρο 94 του ως άνω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παραβίαση», προβλέπει τα εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο το οποίο:

α) επιχειρεί πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, όσον αφορά μία ποικιλία για την οποία έχει παραχωρηθεί κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας, χωρίς να είναι εξουσιοδοτημένος προς τούτο

ή

β) δεν χρησιμοποιεί ορθώς την ονομασία ποικιλίας όπως αναφέρεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1 ή παραλείπει τις σχετικές πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 17, παράγραφος 2

ή

γ) χρησιμοποιεί, κατ’ αντίθεση προς το άρθρο 18 παράγραφος 3 την ονομασία ποικιλίας για την οποία έχει παραχωρηθεί κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας ή χαρακτηρισμό που μπορεί να προκαλέσει σύγχυση με αυτή,

μπορεί να υποχρεωθεί από τον κάτοχο σε παύση της παραβίασης ή σε καταβολή εύλογης αποζημίωσης ή και στα δύο.

2. Κάθε πρόσωπο το οποίο ζημιώνει άλλον από δόλο ή αμέλεια έχει επιπλέον υποχρέωση να αποζημιώσει τον κάτοχο για την περαιτέρω ζημία που προξενήθηκε από την παραβίαση. Σε περίπτωση ελαφράς αμέλειας, η αξίωση αυτή μπορεί να μειωθεί ανάλογα με το βαθμό της ελαφράς αμέλειας, δεν μπορεί όμως να είναι κατώτερη του οφέλους που αποκόμισε ο παραβάτης από την παραβίαση.»

6 Το άρθρο 95 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πράξεις προ της παραχώρησης του κοινοτικού δικαιώματος επί φυτικών ποικιλιών», προβλέπει τα εξής:

«Ο κάτοχος μπορεί να απαιτήσει εύλογη αποζημίωση από κάθε πρόσωπο το οποίο, στο χρονικό διάστημα μεταξύ της δημοσίευσης της αιτήσεως για την παραχώρηση του κοινοτικού δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας και της παραχώρησής του, είχε τελέσει πράξη που θα ήταν απαγορευμένη ύστερα από αυτό το χρονικό διάστημα λόγω του εν λόγω κοινοτικού δικαιώματος.»

7 Το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94, με τίτλο «Παραγραφή», προβλέπει τα εξής:

«Οι αξιώσεις δυνάμει των άρθρων 94 και 95 παραγράφονται μετά την πάροδο τριών ετών από το χρονικό σημείο κατά το οποίο παραχωρήθηκε τελικά το κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας και ο κάτοχος έλαβε γνώση της πράξης και της ταυτότητας του παραβάτη ή, αν δεν λάβει σχετική γνώση, μετά την πάροδο τριάντα ετών από της τελέσεως της εκάστοτε πράξεως.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

8 Κατόπιν αιτήσεως που υπέβαλε η Nadorcott Protection SARL στις 22 Αυγούστου 1995 ενώπιον του Κοινοτικού Γραφείου Φυτικών Ποικιλιών (ΚΓΦΠ), το ΚΓΦΠ της παραχώρησε στις 4 Οκτωβρίου 2004 κοινοτικό δικαίωμα επί της ποικιλίας μανταρινιάς Nadorcott. Κατά της αποφάσεως αυτής ασκήθηκε ενώπιον του τμήματος προσφυγών του ΚΓΦΠ προσφυγή με ανασταλτικό αποτέλεσμα, η οποία απορρίφθηκε στις 8 Νοεμβρίου 2005 με απόφαση που δημοσιεύθηκε στο Επίσημο Δελτίο του ΚΓΦΠ της 15ης Φεβρουαρίου 2006.

9 Η Pardo εκμεταλλεύεται από το 2006 οπωρώνα ο οποίος περιλαμβάνει 4 457 μανταρινιές της ποικιλίας Nadorcott.

10 Η Geslive, στην οποία ανατέθηκε η διαχείριση των δικαιωμάτων επί της ποικιλίας Nadorcott, απηύθυνε στην Pardo στις 30 Οκτωβρίου 2007 έγγραφο οχλήσεως με το οποίο της ζήτησε, ελλείψει σχετικής αδείας, να παύσει την εκμετάλλευση της ως άνω φυτικής ποικιλίας.

11 Στις 30 Μαρτίου 2011 η CVVP, στην οποία μεταβιβάστηκε η διαχείριση των ως άνω δικαιωμάτων από τις 13 Δεκεμβρίου 2008, απηύθυνε στην Pardo νέα επιστολή με την οποία της ζήτησε, αν όντως εκμεταλλευόταν 5 000 μανταρινιές της ποικιλίας Nadorcott, να παύσει την εκμετάλλευση αυτή.

12 Η CVVP, αφού άσκησε τον Νοέμβριο του 2011 ενώπιον του Juzgado de lo Mercantil (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου εμπορικών διαφορών, Ισπανία) αίτηση διεξαγωγής συντηρητικής αποδείξεως προκειμένου να διαπιστωθεί η προσβολή των αποκλειστικών δικαιωμάτων της επί της ποικιλίας Nadorcott, άσκησε δύο αγωγές κατά της Pardo, ήτοι, αφενός, αγωγή «προσωρινής προστασίας» όσον αφορά τις πράξεις που τέλεσε η εταιρία αυτή πριν από την παραχώρηση του δικαιώματος, ήτοι πριν από τις 15 Φεβρουαρίου 2006, και, αφετέρου, αγωγή λόγω προσβολής των δικαιωμάτων της για τις πράξεις που τελέσθηκαν μετά την ημερομηνία αυτή. Ειδικότερα, η CVVP ζήτησε να διαπιστωθεί προσβολή των αποκλειστικών δικαιωμάτων της επί της ποικιλίας Nadorcott από τις 15 Φεβρουαρίου 2006 έως την παύση της. Επίσης, η CVVP ζήτησε να υποχρεωθεί η Pardo να παύσει την παράνομη αυτή εκμετάλλευση, να εξαλείψει και, ενδεχομένως, να καταστρέψει κάθε φυτικό υλικό της επίμαχης ποικιλίας που είχε στην κατοχή της, καθώς και να της καταβάλει αποζημίωση για την εν λόγω εκμετάλλευση.

13 Εκτιμώντας ότι είχε παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών ετών μεταξύ της ημερομηνίας κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος επί της ποικιλίας Nadorcott διαπίστωσε ότι, όπως αυτός υποστηρίζει, η Pardo εκμεταλλευόταν την ποικιλία αυτή, ήτοι το αργότερο στις 30 Οκτωβρίου 2007, ημερομηνία κοινοποιήσεως της οχλήσεως από την Geslive στην Pardo, και της ασκήσεως αγωγών από τη CVVP τον Νοέμβριο του 2011, το ως άνω πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την ασκηθείσα αγωγή, με το σκεπτικό ότι η αξίωση λόγω προσβολής είχε παραγραφεί δυνάμει του άρθρου 96 του κανονισμού 2100/94.

14 Το Audiencia Provincial de Murcia (εφετείο Murcia, Ισπανία), ενώπιον του οποίου η CVVP άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής, διαπίστωσε ότι η Pardo δεν αρνήθηκε ούτε ότι εκμεταλλευόταν δέντρα της ποικιλίας Nadorcott ούτε ότι ο κάτοχος κοινοτικού δικαιώματος επί της συγκεκριμένης ποικιλίας δεν είχε συναινέσει επ' αυτού. Το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι η εν λόγω εταιρία επιδιδόταν, με τη δραστηριότητά της, σε πράξεις προσβολής του δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας και ότι, λόγω της συνεχίσεως της παραγωγής των εν λόγω δένδρων, οι πράξεις αυτές συνεχίζονταν. Επιπροσθέτως, έκρινε ότι το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 είχε την έννοια ότι οι αξιώσεις σχετικά με πράξεις προσβολής δικαιώματος που τελέσθηκαν λιγότερο από τρία έτη πριν από την άσκηση των αγωγών της CVVP δεν είχαν παραγραφεί, ενώ, αντιθέτως, είχαν παραγραφεί οι αξιώσεις οι οποίες αφορούσαν πράξεις που τελέσθηκαν τρία και πλέον έτη πριν από το γεγονός αυτό.

15 Κατά συνέπεια, η Pardo υποχρεώθηκε να καταβάλει ποσόν ύψους 31 199 ευρώ λόγω πράξεων που συνιστούσαν προσβολή του δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας και ως προσήκουσα αποζημίωση για τις πράξεις που διενεργήθηκαν χωρίς τη συναίνεση του κατόχου κοινοτικού δικαιώματος κατά το χρονικό διάστημα που καλύπτει την προσωρινή προστασία. Επιπροσθέτως, το ως άνω δικαστήριο διέταξε την Pardo να παύσει κάθε πράξη προσβολής δικαιώματος.

16 Η Pardo άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ισπανία), αναίρεση κατά της ως άνω αποφάσεως του Audiencia Provincial de Murcia (εφετείου Murcia), αμφισβητώντας την ορθότητα της ερμηνείας του άρθρου 96 του κανονισμού 2100/94 στην οποία προέβη το εφετείο.

17 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, κατά τη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων που αφορά τη διανοητική ιδιοκτησία, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ της στιγμιαίας πράξεως προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας και της συνεχιζόμενης πράξεως. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, οι προθεσμίες παραγραφής παρατείνονται για όσο χρόνο διαρκεί η πράξη που συνιστά προσβολή δικαιώματος. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η νομολογία αυτή δύναται να εφαρμοστεί στους κανόνες περί παραγραφής του άρθρου 96 του κανονισμού 2100/94 και, ειδικότερα, αν έχει παραγραφεί το σύνολο των αξιώσεων που αφορούν πράξεις προσβολής δικαιώματος στην περίπτωση που ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος άσκησε την αγωγή του τρία και πλέον έτη αφότου έλαβε γνώση των πράξεων προσβολής του δικαιώματός του και της ταυτότητας του παραβάτη ή αν έχουν παραγραφεί μόνον οι αξιώσεις που αφορούν πράξεις τελεσθείσες τρία και πλέον έτη προ της ασκήσεως της αγωγής.

18 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Προσκρούει στο άρθρο 96 του κανονισμού [2100/94] ερμηνεία του άρθρου αυτού κατά την οποία, εφόσον έχει παρέλθει η τριετής προθεσμία από τότε που, άπαξ και χορηγήθηκε κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας, ο δικαιούχος είχε λάβει γνώση της πράξεως προσβολής και της ταυτότητας του παραβάτη, οι αξιώσεις δυνάμει των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού αυτού έχουν παραγραφεί, ακόμη και αν οι πράξεις προσβολής έχουν συνεχιστεί έως τον χρόνο ασκήσεως της αγωγής;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι, σύμφωνα με το άρθρο 96 του [προαναφερθέντος κανονισμού], η παραγραφή αφορά αποκλειστικώς και μόνον τις συγκεκριμένες πράξεις προσβολής που έχουν τελεστεί εκτός της τριετούς προθεσμίας, όχι όμως αυτές που έχουν τελεστεί κατά τα τρία τελευταία έτη;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, θα μπορούσε η αγωγή με αίτημα την παύση της προσβολής του δικαιώματος ή την καταβολή αποζημιώσεως να γίνει δεκτή μόνο σε σχέση με τις εν λόγω πράξεις που έχουν τελεστεί κατά τα τρία τελευταία έτη;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

19 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 2019, η διαδικασία στην υπό κρίση υπόθεση ανεστάλη μέχρι την έκδοση της αποφάσεως στην υπόθεση C-176/18, η οποία αφορούσε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) για την ερμηνεία του άρθρου 13 του κανονισμού 2100/94, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της CVVP και του Adolfo Juan Martínez Sanchís όσον αφορά την εκμετάλλευση, από τον τελευταίο, μανταρινιών της ποικιλίας Nadorcott.

20 Κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Club de Variedades Vegetales Protegidas (C-176/18, EU:C:2019:1131), η Γραμματεία του Δικαστηρίου την κοινοποίησε στο αιτούν δικαστήριο με έγγραφο της 7ης Ιανουαρίου 2020 και κάλεσε το εν λόγω δικαστήριο να διευκρινίσει αν, υπό το πρίσμα της αποφάσεως αυτής, εμμένει στην αίτησή του προδικαστικής αποφάσεως στην υπό κρίση υπόθεση.

21 Με έγγραφο της 16ης Οκτωβρίου 2020, το αιτούν δικαστήριο ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι εμμένει στην αίτησή του προδικαστικής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

22 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 έχει την έννοια ότι η τριετής προθεσμία παραγραφής την οποία προβλέπει η εν λόγω διάταξη για τις αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού άρχεται, αφότου παραχωρήθηκε τελικά κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας, από την ημερομηνία κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση της πράξεως προσβολής του δικαιώματός του και της ταυτότητας του παραβάτη, τούτο δε ανεξαρτήτως του εάν η επίμαχη πράξη έπαυσε ή συνεχίζεται έως τον χρόνο ασκήσεως σχετικής αγωγής.

23 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, προκειμένου να ερμηνευθεί διάταξη του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2021, Heavyinstall, C-420/19, EU:C:2021:33, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

24 Πρώτον, όσον αφορά το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94, προκύπτει σαφώς από το γράμμα του ότι οι αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 παραγράφονται μετά την πάροδο τριών ετών από το χρονικό σημείο κατά το οποίο παραχωρήθηκε τελικά το κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας και από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο κάτοχος του εν λόγω κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση της πράξεως προσβολής του δικαιώματός του και της ταυτότητας του παραβάτη ή, αν δεν λάβει σχετική γνώση, μετά την πάροδο τριάντα ετών από της τελέσεως της επίμαχης πράξεως.

25 Επομένως, κατά πρώτον, από το γράμμα της συγκεκριμένης διατάξεως προκύπτει ότι αυτή προβλέπει δύο προϋποθέσεις για τον καθορισμό της ημερομηνίας ενάρξεως της τριετούς προθεσμίας παραγραφής των αξιώσεων των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού 2100/94, εκ των οποίων η μία προηγείται της άλλης.

26 Ειδικότερα, η έναρξη της προθεσμίας αυτής εξαρτάται, αφενός, από ένα αντικειμενικό γεγονός, ήτοι την ημερομηνία κατά την οποία παραχωρήθηκε τελικά το κοινοτικό δικαίωμα, και, αφετέρου, από ένα υποκειμενικό γεγονός, ήτοι την ημερομηνία κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση της πράξεως προσβολής του δικαιώματός του καθώς και της ταυτότητας του παραβάτη.

27 Όσον αφορά το κατά πόσον υφίσταται σειρά προτεραιότητας μεταξύ των γεγονότων αυτών ως σημείων εκκινήσεως της προθεσμίας παραγραφής, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το χρονικό σημείο ενάρξεως της επίμαχης προθεσμίας τοποθετείται στην ημερομηνία του γεγονότος που επήλθε τελευταίο, ήτοι είτε κατά την ημερομηνία παραχωρήσεως του κοινοτικού δικαιώματος είτε κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση της πράξεως προσβολής του δικαιώματός του καθώς και της ταυτότητας του παραβάτη (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 2ας Μαρτίου 2017, Glencore Céréales France, C-584/15, EU:C:2017:160, σκέψη 47).

28 Ως εκ τούτου, το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η παύση της πράξεως προσβολής δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας συνιστά το γεγονός κατόπιν του οποίου άρχεται η προθεσμία παραγραφής των αξιώσεων των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού.

29 Μια τέτοια ερμηνεία, την οποία υποστηρίζει η CVVP στις γραπτές παρατηρήσεις της, όχι μόνο θα αντέβαινε στο γράμμα του άρθρου 96, αλλά θα ισοδυναμούσε, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 46 των προτάσεών του, με την προσθήκη μιας προϋποθέσεως σε εκείνες που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, την οποία δεν προέβλεψε ο νομοθέτης της Ένωσης.

30 Κατά δεύτερον, το γράμμα του άρθρου 96 του κανονισμού 2100/94 απλώς αναφέρει ότι η τριετής προθεσμία παραγραφής αρχίζει κατά τον χρόνο κατά τον οποίο ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση αυτής καθεαυτήν της «πράξεως» προσβολής του δικαιώματός του καθώς και του παραβάτη. Αντιθέτως, σε κανένα σημείο της διατάξεως αυτής δεν γίνεται συγκεκριμένα λόγος περί ενδεχόμενης συνεκτίμησης της διάρκειας της περιόδου κατά την οποία τελέσθηκαν οι πράξεις προσβολής των δικαιωμάτων του κατόχου ή για τον συνεχιζόμενο χαρακτήρα των πράξεων αυτών. Από το γράμμα της διατάξεως προκύπτει μόνον ότι η εν λόγω «πράξη» είναι εκείνη που δύναται να αποτελέσει αντικείμενο μιας εκ των αξιώσεων των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού 2100/94.

31 Συναφώς, επισημαίνεται, αφενός, ότι κατόπιν της παραχωρήσεως του κοινοτικού δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας, η άνευ σχετικής αδείας τέλεση των πράξεων που απαριθμούνται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, του κανονισμού 2100/94 όσον αφορά τη φυτική ποικιλία για την οποία παραχωρήθηκε το σχετικό δικαίωμα συνιστά «χρησιμοποίηση άνευ σχετικής αδείας», κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 3, του κανονισμού. Επομένως, σύμφωνα με το άρθρο 94, παράγραφος 1, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού, κατά κάθε προσώπου το οποίο, υπό τις περιστάσεις αυτές, επιχειρεί κάποια από τις εν λόγω πράξεις μπορεί να ασκηθεί αγωγή, εκ μέρους του κατόχου του κοινοτικού δικαιώματος, με αίτημα την παύση της προσβολής του

δικαιώματος ή την καταβολή εύλογης αποζημιώσεως ή και με τα δύο αυτά αιτήματα (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Club de Variedades Vegetales Protegidas, C-176/18, EU:C:2019:1131, σκέψη 41).

32 Αφετέρου, όσον αφορά το προ της παραχωρήσεως του δικαιώματος αυτού χρονικό διάστημα, ο εν λόγω κάτοχος μπορεί να απαιτήσει, σύμφωνα με το άρθρο 95 του κανονισμού 2100/94, εύλογη αποζημίωση από κάθε πρόσωπο το οποίο, στο χρονικό διάστημα μεταξύ της δημοσιεύσεως της αιτήσεως για την παραχώρηση του κοινοτικού δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας και της παραχωρήσεως του εν λόγω δικαιώματος, είχε τελέσει πράξη την οποία θα απαγορευόταν να τελέσει ύστερα από αυτό το χρονικό διάστημα, λόγω του ως άνω δικαιώματος (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2019, Club de Variedades Vegetales Protegidas, C-176/18, EU:C:2019:1131, σκέψη 42).

33 Κατά συνέπεια, από τις σκέψεις 24 έως 32 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, σύμφωνα με το γράμμα του άρθρου 96 του κανονισμού 2100/94, η τριετής προθεσμία παραγραφής που προβλέπει η εν λόγω διάταξη για τις αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού δεν άρχεται από το χρονικό σημείο κατά το οποίο έπαυσαν οι πράξεις προσβολής δικαιώματος λόγω των οποίων ασκούνται οι σχετικές αγωγές, αλλά από την ημερομηνία κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση της υπάρξεως των εν λόγω πράξεων και της ταυτότητας του παραβάτη, καθόσον το γράμμα της προαναφερθείσας διατάξεως δεν διαλαμβάνει καμία παραπομπή ή ούτε καν αναφορά στις έννοιες της διάρκειας της προσβολής δικαιώματος και του συνεχιζόμενου χαρακτήρα της πράξεως προσβολής.

34 Δεύτερον, η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94.

35 Πράγματι, επισημαίνεται ότι οι αγωγές των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού αυτού βάλλουν ιδίως κατά των πράξεων που απαριθμούνται στο προαναφερθέν άρθρο 13, παράγραφος 2. Πλην όμως, η διάταξη αυτή αφορά μεμονωμένες πράξεις, οπότε το γεγονός ότι μια πράξη διαρκεί για κάποιο χρονικό διάστημα δεν είναι κρίσιμο για τον καθορισμό του χρονικού σημείου ενάρξεως της προθεσμίας του άρθρου 96 του εν λόγω κανονισμού.

36 Τρίτον, η ερμηνεία της ως άνω διατάξεως, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, επιρρωννύεται από τον σκοπό που επιδιώκει με αυτήν ο κανονισμός 2100/94, καθόσον με τη συγκεκριμένη διάταξη θεσπίζεται κανόνας περί παραγραφής.

37 Ειδικότερα, υπενθυμίζεται ότι ο σκοπός των προθεσμιών παραγραφής συνίσταται, γενικώς, στην κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου (απόφαση της 30ής Απριλίου 2020, Nelson Antunes da Cunha, C-627/18, EU:C:2020:321, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

38 Προς εκπλήρωση της αποστολής αυτής, οι συγκεκριμένες προθεσμίες πρέπει να ορίζονται εκ των προτέρων και οποιαδήποτε «κατ' αναλογίαν» εφαρμογή μιας προθεσμίας παραγραφής πρέπει να είναι επαρκώς προβλέψιμη για τον ιδιώτη (πρβλ. απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, σκέψη 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39 Πλην όμως, ερμηνεία του άρθρου 96 του κανονισμού 2100/94 κατά την οποία η προβλεπόμενη προθεσμία παραγραφής άρχεται μόνον από την παύση της προσαπτόμενης πράξεως προσβολής του δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας θα είχε ως αποτέλεσμα, όσο διαρκεί η πράξη αυτή, ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος να μπορεί να ασκήσει τις αγωγές των άρθρων 94 και 95 του

κανονισμού αυτού έως και τρία έτη μετά την παύση της επίμαχης πράξεως, τούτο δε ανεξαρτήτως των ημερομηνιών ενάρξεως της εν λόγω πράξεως και του γεγονότος ότι ο εν λόγω κάτοχος έλαβε γνώση της υπάρξεως της επίμαχης πράξεως και της ταυτότητας του παραβάτη.

40 Μια τέτοια ερμηνεία θα δημιουργούσε διαρκή αβεβαιότητα στον αυτουργό των πράξεων που συνιστούν προσβολή δικαιώματος, δεδομένου ότι ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος, καίτοι ανέχθηκε την ύπαρξη των επίμαχων πράξεων σε τέτοιο βαθμό ώστε να δημιουργηθεί στον παραβάτη η εντύπωση ότι ενεργεί καλόπιστα, θα μπορούσε να ασκήσει παραδεκτώς μια από τις αγωγές των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού 2100/94 για το σύνολο των επίμαχων πράξεων, ανεξαρτήτως της ημερομηνίας τελέσεως καθεμιάς εξ αυτών.

41 Κατά συνέπεια, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 έχει την έννοια ότι η τριετής προθεσμία παραγραφής την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή για τις αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού άρχεται, αφενός, από την ημερομηνία κατά την οποία παραχωρήθηκε τελικά κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας και, αφετέρου, από την ημερομηνία κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας έλαβε γνώση της υπάρξεως της πράξεως προσβολής του δικαιώματος επί προστατευόμενης ποικιλίας και της ταυτότητας του παραβάτη, τούτο δε ανεξαρτήτως του εάν η επίμαχη πράξη συνεχίζεται και ανεξαρτήτως από την ημερομηνία κατά την οποία η πράξη αυτή έπαυσε.

Επί του δευτέρου και επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

42 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 έχει την έννοια ότι έχουν παραγραφεί όλες οι αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού οι οποίες αφορούν σύνολο πράξεων προσβολής δικαιώματος επί προστατευόμενης ποικιλίας και οι οποίες εγέρθηκαν τρία και πλέον έτη αφότου, αφενός, παραχωρήθηκε τελικά το κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας και, αφετέρου, ο κάτοχος του δικαιώματος έλαβε γνώση του συνόλου των πράξεων αυτών και της ταυτότητας του παραβάτη, τούτο δε ανεξαρτήτως της ημερομηνίας τελέσεως καθεμιάς μεμονωμένα εκ των πράξεων οι οποίες αποτελούν μέρος του ως άνω συνόλου πράξεων ή αν έχουν παραγραφεί μόνον οι πράξεις που σχετίζονται με πράξεις τελεσθείσες τρία και πλέον έτη πριν από την έγερση των ως άνω αξιώσεων.

43 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 35 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 αφορά την παραγραφή των αξιώσεων των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού σχετικά με μεμονωμένες πράξεις προσβολής δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας.

44 Συγκεκριμένα, όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 31 και 32 της παρούσας αποφάσεως, τέτοιες πράξεις είναι οι απαριθμούμενες στο άρθρο 13, παράγραφος 2, του κανονισμού, οι οποίες προϋποθέτουν άδεια εκ μέρους του κατόχου κοινοτικού δικαιώματος, ήτοι η παραγωγή ή αναπαραγωγή (πολλαπλασιασμός), η επεξεργασία με σκοπό την αναπαραγωγή, η προσφορά προς πώληση, η πώληση ή άλλου είδους διάθεση στην αγορά, η εξαγωγή από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η εισαγωγή στην Ένωση και η αποθήκευση, για οποιονδήποτε από τους προαναφερόμενους λόγους, των συστατικών ποικιλίας ή των συγκομισθέντων υλικών της προστατευόμενης ποικιλίας.

45 Επομένως, για την εφαρμογή του άρθρου 96 του κανονισμού 2100/94, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μεμονωμένα κάθε πράξη προσβολής δικαιώματος η οποία αντιστοιχεί σε κάποια από τις πράξεις που απαριθμούνται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, του κανονισμού, ανεξαρτήτως του αν η πράξη αυτή επαναλαμβάνεται, διαρκεί για κάποιο χρονικό διάστημα ή δύναται να θεωρηθεί ως μέρος συνόλου πράξεων.

46 Εξάλλου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 61 των προτάσεών του, το γεγονός ότι το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 προβλέπει την παραγραφή «πράξεως» και όχι συμπεριφοράς θεωρούμενης ως «σύνολο πράξεων» συνηγορεί υπέρ της μεμονωμένης εξετάσεως της παραγραφής καθεμιάς εκ των πράξεων προσβολής οι οποίες αποτελούν μέρος ενός «συνόλου πράξεων».

47 Ως εκ τούτου, η ημερομηνία κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση της υπάρξεως της μεμονωμένης πράξεως που συνιστά προσβολή του δικαιώματός του καθώς και της ταυτότητας του παραβάτη είναι κρίσιμη για να διαπιστωθεί αν οι αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού 2100/94 έχουν παραγραφεί, λαμβανομένης υπόψη της τριετούς προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 96 του κανονισμού.

48 Επομένως, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να κρίνει, για καθεμία από τις πράξεις προσβολής που προσάπτονται στην Pardo, αν η CVVP έλαβε γνώση αυτών καθώς και της ταυτότητας του παραβάτη τρία και πλέον έτη πριν ασκήσει τις επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης αγωγές αποζημιώσεως, οι οποίες, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, ασκήθηκαν τον Νοέμβριο του 2011.

49 Αντίθετη ερμηνεία του άρθρου 96 του κανονισμού 2100/94, κατά την οποία η λήξη της τριετούς προθεσμίας που προβλέπει η διάταξη αυτή συνεπάγεται παραγραφή καλύπτουσα το σύνολο των πράξεων που προσβάλλουν τα δικαιώματα του κατόχου της προστασίας, όπως η ερμηνεία την οποία υποστηρίζει η Pardo στις γραπτές παρατηρήσεις της, θα αντέβαινε στον σκοπό της διατάξεως.

50 Πράγματι, από την ερμηνεία αυτή θα προέκυπτε ότι η παραγραφή των αξιώσεων των άρθρων 94 και 95 του ως άνω κανονισμού σχετικά με πράξη προσβολής δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας η οποία θεωρείται είτε ότι συνιστά έναρξη μιας συμπεριφοράς είτε ότι αποτελεί την πρώτη από ένα σύνολο πράξεων προσβολής σχετικά με προστατευόμενη ποικιλία θα είχε ως αποτέλεσμα την παραγραφή των αξιώσεων που αφορούν κάθε μεταγενέστερη πράξη δυνάμενη να ενταχθεί στη συμπεριφορά αυτή ή να συσχετισθεί με το σύνολο αυτό, ανεξαρτήτως της ημερομηνίας κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος έλαβε γνώση της υπάρξεως της επίμαχης πράξεως και της ταυτότητας του παραβάτη.

51 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 56 των προτάσεών του, οι κανόνες παραγραφής αφορούν μόνον πράξεις που τελέσθηκαν στο παρελθόν και όχι εκείνες που θα μπορούσαν να τελεσθούν στο μέλλον.

52 Επιπροσθέτως, αν θεωρούνταν παραγεγραμμένες οι αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού 2100/94 λόγω του ότι έχουν παραγραφεί οι αξιώσεις που αφορούν την «αρχική πράξη» της προσαπτόμενης συμπεριφοράς, ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος θα στερούνταν κάθε προστασίας έναντι των πράξεων προσβολής που τελέσθηκαν μετά την προθεσμία παραγραφής της αρχικής αυτής πράξεως.

53 Μια τέτοια ερμηνεία της προθεσμίας παραγραφής που προβλέπεται στο άρθρο 96 του κανονισμού δεν συνάδει με αυτό καθεαυτό το αντικείμενο του κανονισμού, το οποίο συνίσταται, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1, στη θέσπιση καθεστώτος κοινοτικών δικαιωμάτων επί φυτικών ποικιλιών.

54 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 έχει την έννοια ότι έχουν παραγραφεί μόνον οι αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού οι οποίες αφορούν σύνολο πράξεων προσβολής δικαιώματος επί προστατευόμενης ποικιλίας και οι οποίες εγέρθηκαν τρία και πλέον έτη αφότου, αφενός, παραχωρήθηκε τελικά το κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας και, αφετέρου, ο κάτοχος του δικαιώματος έλαβε γνώση της υπάρξεως καθεμιάς μεμονωμένα εκ των πράξεων που αποτελούν μέρος αυτού του συνόλου πράξεων, καθώς και της ταυτότητας του παραβάτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

55 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφασίζει:

1) **Το άρθρο 96 του κανονισμού (ΕΚ) 2100/94 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1994, για τα κοινοτικά δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών, έχει την έννοια ότι η τριετής προθεσμία παραγραφής την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή για τις αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού άρχεται, αφενός, από την ημερομηνία κατά την οποία παραχωρήθηκε τελικά κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας και, αφετέρου, από την ημερομηνία κατά την οποία ο κάτοχος του κοινοτικού δικαιώματος επί φυτικής ποικιλίας έλαβε γνώση της υπάρξεως της πράξεως προσβολής του δικαιώματος επί προστατευόμενης ποικιλίας και της ταυτότητας του παραβάτη, τούτο δε ανεξαρτήτως του εάν η επίμαχη πράξη συνεχίζεται και ανεξαρτήτως από την ημερομηνία κατά την οποία η πράξη αυτή έπαυσε.**

2) **Το άρθρο 96 του κανονισμού 2100/94 έχει την έννοια ότι έχουν παραγραφεί μόνον οι αξιώσεις των άρθρων 94 και 95 του κανονισμού οι οποίες αφορούν σύνολο πράξεων προσβολής δικαιώματος επί προστατευόμενης ποικιλίας και οι οποίες εγέρθηκαν τρία και πλέον έτη αφότου, αφενός, παραχωρήθηκε τελικά το κοινοτικό δικαίωμα επί φυτικής ποικιλίας και, αφετέρου, ο κάτοχος του δικαιώματος έλαβε γνώση της υπάρξεως καθεμιάς μεμονωμένα εκ των πράξεων που αποτελούν μέρος αυτού του συνόλου πράξεων, καθώς και της ταυτότητας του παραβάτη.**

(υπογραφές)